25. Aug. 1925

FACTS

Date:
25. Aug. 1925

Page number:
Dagbog, 1925, 8, side 14 recto - 25 verso + 69 recto - 72 verso

Creator/key person:
Johannes Larsen

Mentioned people:
Staffan -
Helge Bojsen-Møller
Ossian Elgström
Dan la Cour
Axel Laurent-Christensen
Eiler Lehn Schiøler
Gustav Ljungdal
John Møller
- Nielsen
Erling Porsild
Morten Porsild
Philip Rosendahl
Finn Salomonsen
Henning Scheel
- Staun
P Vedsted

TRANSCRIPTION

25 Aug.
Kl. 6 ½ er det Tørvejr Ø graat. Taage i V Ved 7 Tiden render Vinden rundt Røgen inde i Land gaar i alle Retninger NØ – Ø – lige op – S – V og saa kommer S Vesten og med den Regnen igen. 5 Ravne kreser rundt højt oppe. Kl henad 8 Havbleg
Tørvejr
Drikker Kaffe og gaar i Land. Op til Dok
•28• [Læses uafhængigt af forrige side] Doktorens Kaffe er ubetinget det om jeg saa maa sige mest uspiselige jeg endnu har mødt i Grønland En hamber Drik.
Vi sejler til Godhavn
[Tegning]
•29• [Læses i forlængelse af næstforrige side] torens. Falder paa Vejen i Pløret. Bliver vasket i Køkkenet faar Kaffe. Gaar om Bord igen. Kl. 9,40 sejler vi med 4 Passagerer. Frknr Nielsen og Staun der skal til Godhavn paa Ferietur og en for Usædelighed m.m. afsat Kateket og hans Kone. Næsten Stille. Fjogevejr Ved Tørveøen Havbleg. L. glaucus. Tatteratter. En Flok Ederfugle.
Ude mellem Øerne passerer vi en lille Snes svømmende Odinshøns Zimmers Vardeø [1].
[Tegning]
•30 – blank• •31• Udenfor ligger der en Kajakmand med sit Skydesegl oppe og lurer paa en Sæl. Langt ude i NØ ses en anden Kajak.
En stor Flok Tatteratter Kongeederfugl fl. forbi Der ligger Taagebanker om Manertok. Toppen rager op over dem, nogle Sæler ses.
Flere Hundrede Tatteratter svømmer forude; en Flok Sæler. Om Bagbord et stort Isbjærg med en Sværm Tatteratter siddende paa det ene Hjørne, om Styrbord et andet med et Taagebælte om Midten. Der kommer nordlig Dønning og Angut begynder at neje sig. Vi har Patent
•32• [Tegning] [Læses uafhængigt af forrige side] samme Isbjærg som paa bag paa sidste og næstsidste Blad.
)× Hunde Ejland kaldes af Grønlænderne
Unde Hejland
•33• [Læses i forlængelse af næstforrige side] loggen ude.
Hunde Ejland)× om Bagbord fler Flokke Sæler. 2 langhalede Kjover.
Havbleg Tørvejr, en Del Dønning Bispinden [2] er søsyg. Schiøler faar min Bøsse frem Jeg gaar ned og tager min Islænder og Achton Friis' Anorak [3] paa En Terne fl. forbi.
Ved Egedesminde er der ingen set de sidste Dage. Malemuk, en til. 3 Kongeederfugle 3 Terner. Tejster.
Det lysner lidt [i] SV, men det smaastænker.
Frøknr Nielsen og Staun søsyge.
Schiøler skyder en meget smuk mørk Malemuk friskfældet.

•34• [Tegning] •35• En Flok Sælhunde. Det støvregner. Stadigt Havbleg med Dønninger.
Mellem Hunde Ejland og Kronprinsens Ejland fler Flokke af Sæler, svømmende tæt sammen.
Svag Bris fra Ø. Støvregn.
Schiøler skyder en hvid Malemuk ned, men den letter igen og flyver bort.
En Flok Sæler ret nær ved, de svømmer tæt sammen og springer af og til næsten helt op af Vandet.
En Flok (ca 40) Knortegæs i lang Linje lavt over Vandet. En ung Kjove Malemuk. Odinshane Terne. Ung Kjove fl. forbi 5-6 Terner kommer og jager [?] rundt med
•36• [Tegning] •37• [Læses i forlængelse af næstforrige side] den. Malemuk.
Kl. 2,30 er vi tværs af Kronprinsens Ejlands S Pynt. Lidt af Diskoøens Kontur viser sig svagt mellem Taagebanker. Solen er ved at skinne igennem. Det ryger fra Bopladsen Emerijsak [4] inde paa Kronprinsens Ejland, ude Ø for os ligger et Par Kajakmænd. 2 Flokke Ederfugle trækker lavt forbi 5 Kongeederfugle fl forbi Vi passerer de 2 Kajakmænd og prajer dem, de har ingen Fugle.
En Flok Ederfugle. Vi kan nu se det nederste af Disko under Skyerne. Et Par steder noget af Ismarkerne
En Flok Ederfugle (ca 20)
•38• [Tegning] •39• Ø for Kronprinsens Ejland er der mindre Dønning, lidt Bris fra Ø.
Møller laver Kaffe og The Sigtebrød med Gaffelbitar Møller fylder et Par Krus med The og sætter dem og 4 Skiver Sigtebrød op til Bispen [5] "Hej Du der Mik, her er til Nuljaen [6] ogsaa"
Der er Solglitter paa Vandet mod V mod en tung blaagraa Himmel
2 Ederfugle.
Schiøler skyder en Søpapegøje.
Tatterat, flere Terner.
Stort Isbjærg mod Ø.
Mod NØ er der lidt klar Himmel med smalle Skystriber lige over Horisonten mod
•40• [Tegning] Brændevinskæret N for Kronprinsens Ejland
[Tegning]
•41• [Læses i forlængelse af næstforrige side] S ligger Kronprinsens Ejland blaasort under en mørk graa Himmel. Det er Tørvejr. Schiøler skyder en Brünnichs Tejst.
Mallemuk 2 Grylle Tejster.
Mod Ø skinner Solen nu paa Diskos evige Sne der lyser frem mellem hvide Skyer. Vi er ud for Skarvefjældet, det er morsomt at se et virkeligt Højland igen efter alt det lave omkring Egedesminde.
Schiøler skyder en Malemuk (hvid).

4 Tejster fl forbi.
Flere Malemukker enkeltvis hele Vejen.
Udenfor Godhavn
3 Kongeederfugle fl. forbi en Tejst Tatterater
•42• [Tegning] •43• Skarvefjældet ligger i Skygge med Skyer om Toppen bag det et solbeskinnet Fjæld med Snemarker. Havbleg med store Dønninger
En Skarv. Tatterat
Der ligger en Række store Isbjærge spredt langs Kysten. Taageskyer dækker Midten af Bjærgene V fra til Godhavn.
Et Par Odinshøns
[Tegning]
Paa et stort Isfjæld uden for Havnen sidder en Mængde Tatteratter.
•44• Disse 2 Sider er sprungen over.
De følgende 3 fortsætter her.
Porsild ror fra Holk [7] over, med en Jolle, paa den anden Side kommer den konstituerede Landsfoged Rosendal [8] roende, Kolonibestyreren er der ogsaa paa en eller anden Maade Damerne er kommen til sig selv. Emeritussen [9] forsvinder og inden jeg ved hvad der foregaar, er jeg anbragt i Porsilds Baad sammen med Schiøler og de 2 Damer og Porsilds lille Søn. Vi ror ind i Bunden af Havnen, gaar i Land ved en Bro og spaserer ad,
•45• vistnok den længste planerede Vej i Grønland ud til Porsilds. Unge Porsild har Cykle.
Middag hos Porsilds: Frugtsuppe med Tvebakker
Rensdyrkoteletter. Ved [ordet overstreget]
Jeg glemmer at samtidig med de andre Joller kom Staffan [10] roende i sin Kajak Dr Jungsted [11] var der ogsaa og gik med til Porsilds, hvor der foruden Familien, Hr og Fru Porsild en voxen Datter og en voxen Søn og en mindreaarig, Direktør La Cour [12] fra metereologisk Institut. Ved 10 Tiden sagde jeg God Nat, og Porsild gav mig Lov til at tage hans Baad til [fortsætter side 49: at ro ud i ...]
•46• [Tegning] [Læses uafhængigt af foregående side]
Godhavns Udkig.
Huset er bygget over 4 Hvalkæber, rødmalet med et hvidt Kors og en hvid Dør
[Tegning]
•47• [Fortsat fra s. 43] et Hjørne af Bjærget falder af og alle Maagerne letter som en Sky. Der er nyfalden Sne paa Toppen af Fjældene over Godhavn.
Tatteratter og Terner fl ud da vi passer[er] Næsset med Udkigget.
[Tegning]
Paa Skæret til venstre for Udkigget, lysegraa og rød Granit sidder en Mængde Tatteratter. En Kjove jager en Terne i Indløbet. Den anden

svømmer
•48• Skyerne ligger op ad de mer eller mindre grønne Fjældsider nogle Smaabække risler ned gennem Skærene Den lave Granitklippe med Udkigget paa Næsset er ovenfor Højvandsmærket dækket af noget sort Lav, den ser ud som om den var kultjæret ovenpaa
[Tegning]
Vedsted [13] har bygget en Trækirke en Mellemting mellem Bjernede Kirke og en norsk Stavkirke rødmalet med hvide Vinduer og blaagraa Dør.
•49• [Læses i forlængelse af siden, der slutter med "hans Baad til"]
fortsat fra forrige Blad.
at ro ud i da vi ikke havde faaet at vide hvor Møller, Scheel og Finn blev af. Imidlertid kunde jeg ikke finde ud af Fortøjningsystemet, det var noget med en Snor uden Ende hvor til der var tøjret 2 Baade foruden den jeg skulde have. Jeg forsøgte at hale i begge Parter, men uden Held og begav mig saa op i Kolonien for at se om jeg kunde finde Møller eller Anguts Jolle.
Ved Hjælp af et Par Grønlænderpiger fandt jeg Landsfogedens Hus, som jeg trængte ind i fra begge Ender og gik og bankede paa Døren uden at nogen svarede. Tilbage igen til Porsild
•50• Hvor jeg fik en Sjus og ventede til Dr Ljungdal gik for at følges med ham. Unge Porsild gaar med og haler Baaden ind til mig.
Møller har været hos Niuvertoken og er lige kommen om Bord. Jeg hørte en hel Del Præstekraver paa Vejen frem og tilbage.
Da vi roede ind fra Angut fortalte Porsild om Kirken at den var tegnet af Helge Møller [14] og at Ossian Elgstrøm [15] kaldte den
Guds Villa.
Senere fik jeg at vide af Møller at den i Kolonien hedder Vorherres Lysthus.
Det var stille og graat da jeg gik om Bord.
•51•

---

[1] Zimmers Vardeø (Napparutilinnguaq): mindre ø nordøst for Egedesminde/Aasiaat og øst for Maniitsoq. På øen oprettede Nicolai Zimmer en varde. I dag er der et fyr; længde -52 47 51/bredde 68 45 08.

[2] Bispinden var biskop Harald Ostenfelds hustru Karen, f. Bolwig Dall (1869-1954).

[3] Achton Friis deltog i flere polarekspeditioner, og Johannes Larsen har formodentlig lånt vennens anorak til rejsen. Om Achton Friis, se side 26 og side 30 (note 32).

[4] Emerijsak/Emerisak: det grønlandske navn for Kronprinsens Ejland.

[5] Harald Ostenfeld (1864-1934) var biskop over Sjællands Stift 1911-1922 og tillige over Københavns Stift 1922-1932. Hans første kone døde i 1901. Biskoppens anden hustru var Karen, f. Bolwig Dall (1869-1954).

[6] Nuliaq: hustru.

[7] M/B A. Holk er en motorbåd.

[8] Cand.jur. Philip R. Rosendahl (1893-1974) var gift med Agnes Johanne, f. Erichsen. Han blev ansat som regeringens kontrollør ved kryolitbruddet i Ivigtut 1920, blev konstitueret kolonibestyrer i Godhavn/Qeqertarsuaq 1924, inspektør for Nordgrønland samme år og udnævnt til landsfoged for Nordgrønland 1925, da inspektoraterne nedlagdes. Den sidste stilling beklædte han til 1939. Hjemme i Danmark igen blev han kontorchef i Grønlands Styrelse. Sønnen, Gunnar, uddannede sig til civilingeniør og arbejdede med miljø og vandforsyning flere steder i verden – blandt andet også i Grønland.

[9] Det har ikke kunnet spores, hvilken emeritus der er tale om.

[10] Det har ikke kunnet spores, hvem Staffan var.

[11] Der er formentlig tale om den svenske magnetiker og geodæt, dr. Gustaf Samuel Ljungdahl (se side 88). En af Alhed Larsens niecer var gift med en svensk maler Kurt Jungstedt, og navneforvekslingen kan være opstået i denne forbindelse.

[12] Fysiker og meteorolog Dan Barfod la Cour (1876-1942) blev 1903 gift med Maren Anna Sophie, f. Momsen (1876-1965). Han arbejdede som direktør for Meteorologisk Institut, blandt andet med nordlys og jordmagnetisme i arktiske områder. I sommeren 1925 indsatte direktør la Cour dr. Ljungdahl (se side 88) som ansvarlig for udviklingen af det magnetiske observatorium i Godhavn/Qeqertarsuaq, som la Cour var initiativtager til.

[13] P. Vedsted har bygget en trækirke nær Egedesminde/Aasiaat. 11. september samme år kom Vedsted på besøg hos Knud Oldendow for at lave hul i hans vindue, så en radio, som amerikanerne havde foræret Oldendow, kunne monteres. Vedsted har desuden skrevet artikler til tidsskriftet Grønland om husbyggeri i lokalsamfundet.

[14] Efter en uddannelse som tømrer gik Helge Bojesen-Møller (1874-1946) på Kunstakademiets Arkitektskole, hvorfra han tog afgang i 1903. I 1908 tegnede han kirken i Frederikshåb/Paamiut. 1910-1940 var Bojesen-Møller arkitekt bag omkring 200 andre bygninger i Grønland: skoler, boliger, sygehuse med videre.

[15] Josef David Ossian Elgström (1883-1950) studerede efter endt uddannelse som ingeniør ved kunstakademiet i Stockholm 1906-1907. Derefter var han elev på Kristian Zahrtmanns malerskole i København 1907. 1913-1928 foretog Elgström studierejser i Lapland. I 1915 var han i Grønland og i 1917 i Sibirien. På rejserne indsamlede han materiale til Nordiska Museet, og han udgav bøger om de oprindelige folks levevis.

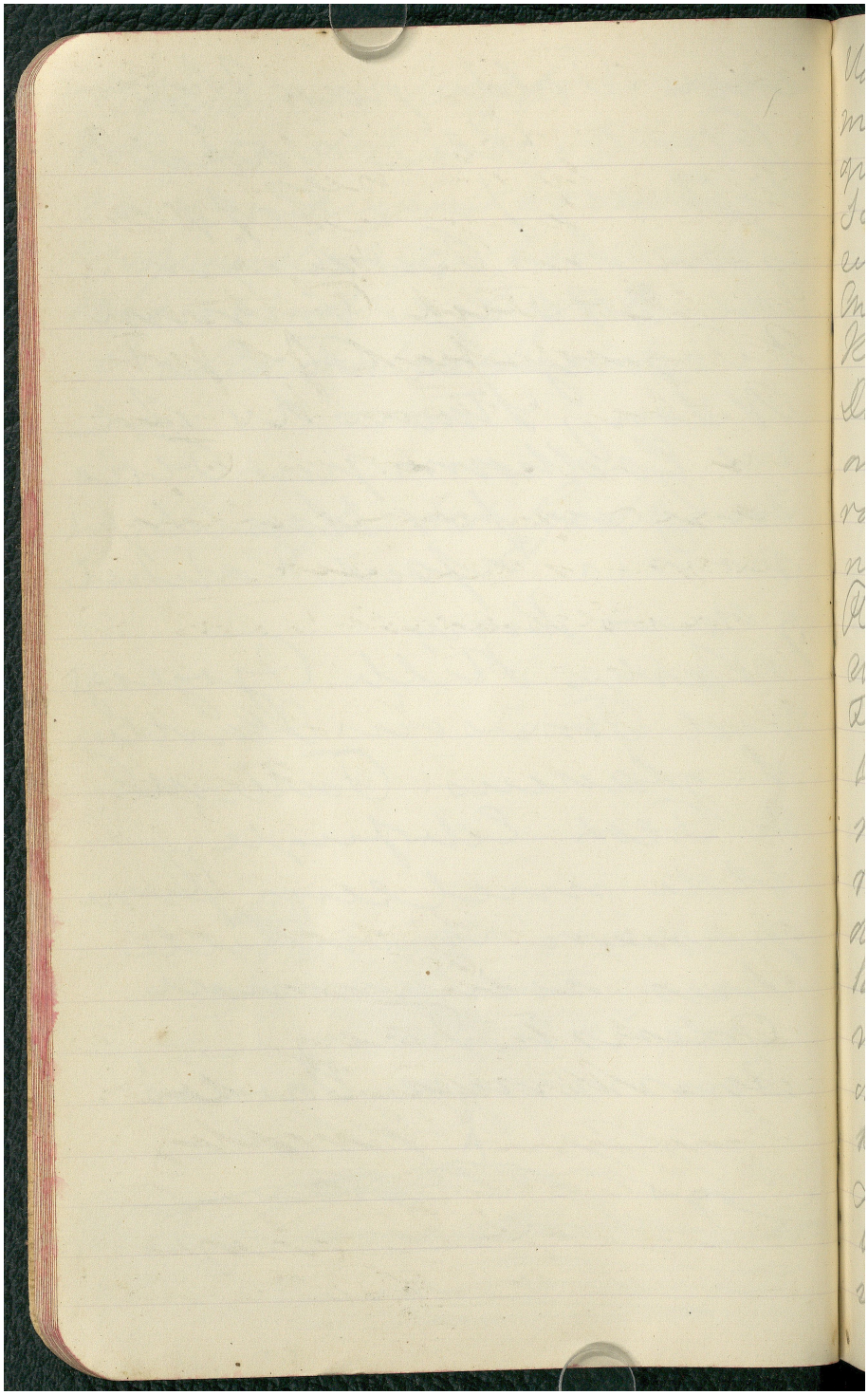
25 Aug.

Doktorens Kappe er blevet
bragt ind og vi sagde
ham: Tillykke (med
dispriadsen) for endnu
hans møde i Grønland
En hundred Dreier.

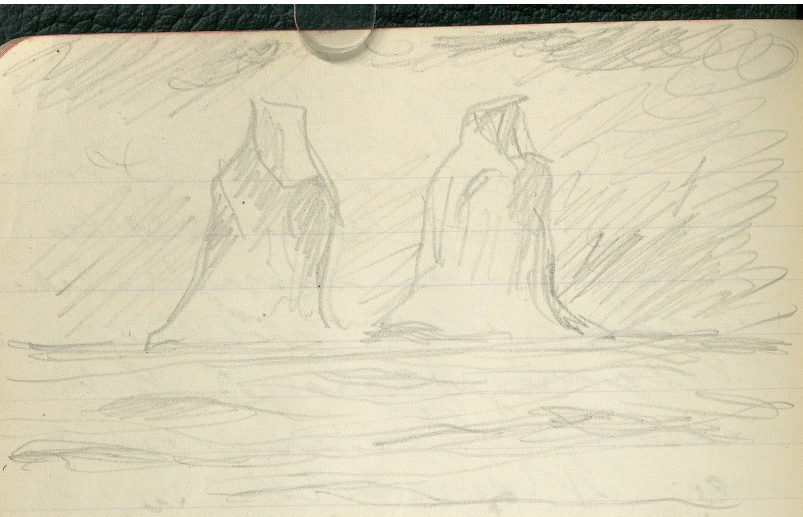
Vi sejler til Godhavn

Tunna. Faldes paa Vejen
Gjort. Rebet vasket i
Kokhuset og paa Kappen
Gaar om Bord igjen.
Kl. 9,40 ogsaa vi ombord
4 Passagerer. Forbar
Nilsen, Stuen der ved
til Godhavn paa Disko
hvor vi om for Uvedkommende
maa. afsat Kathet
i Vaar Kone.
Vaabnet Skibe. Opgang
ved Toppen af Klarbliv.
L. glaucus. Tættere
en Flok Edderfugle.
Ude mellem Øerne
passere vi en lille
Ines sammen
Odeins Øine
Himmelen Vandet.

Adamsleigh de unkayt
mand mid sit Skydsig
appez kaww pew un
Idel. Zangt nsu; N C
es en anem Rayts.
On Ster Flek Tattoodu
Kongedupyk Pl. Jots
De agge Tagebaandu
on Mamirk. Tayps
nage ap ans dum.
nayk Tales ses.
Flen Hundreds Tattoodu
ewinne fonde, en
Flek Idel. O on Bey
bood it stor Tobyg
med un Tuesn Oath
with reikland pew
dit ene Thorn, ans
Skydsd et andre
med it Tagebalk
on Mittim. De
kamm nordlig
Dimmy & Thyst
beyynd St nege
ag. Vi nas Tatent

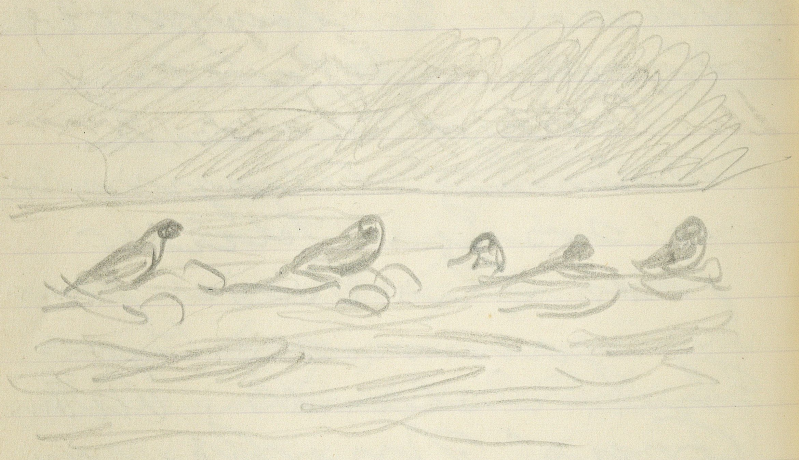

samme Ostrog som
paa begge gaar videre
i nærmeste Bud.

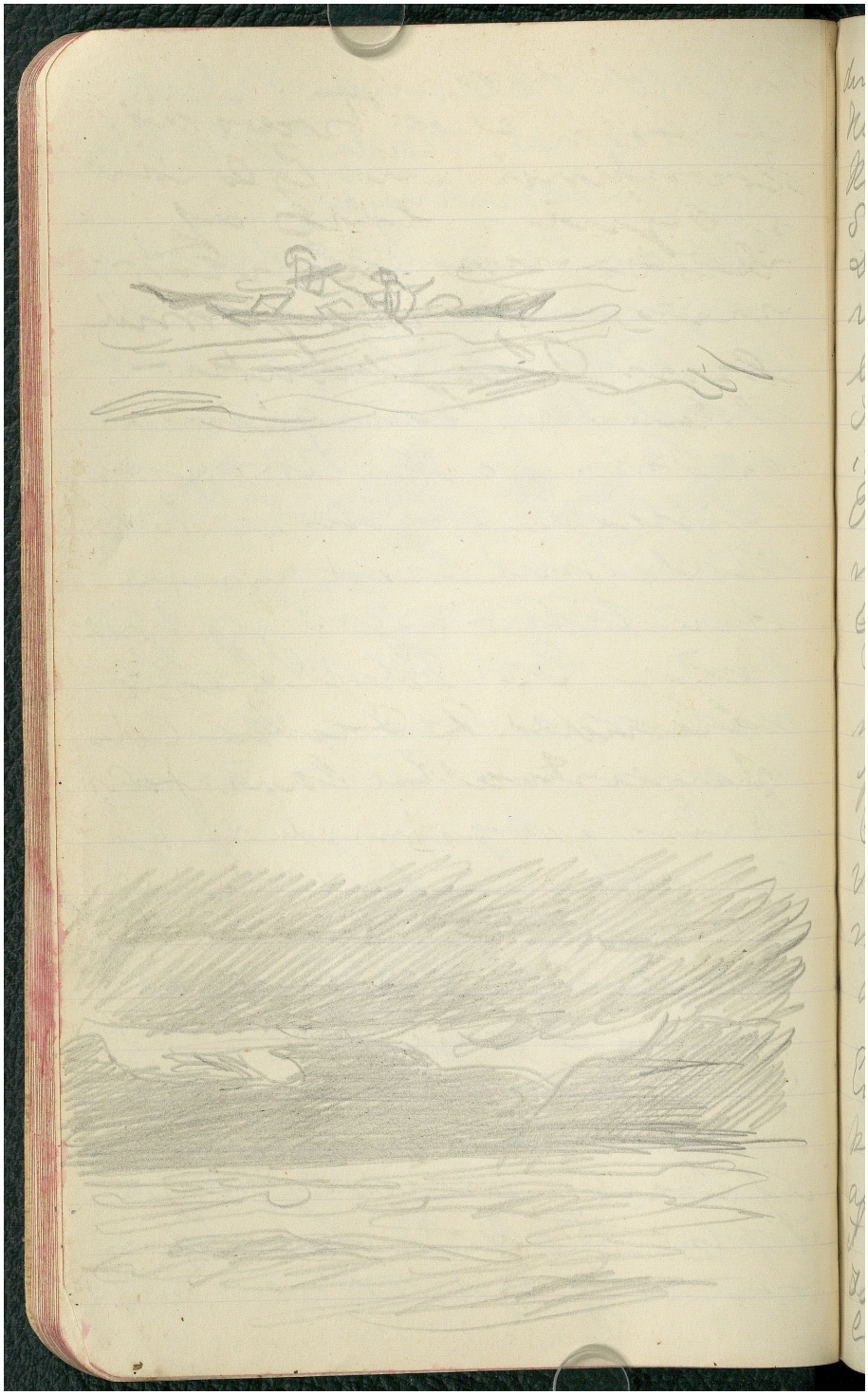
I Hvide Eglund kaldes
af Gaardmændene
Unde Eegland

Lagen ude.

Hunde Glomdalen
Bagtøi Fleer Slags
Sæler. 2 Amerikaner
Kjører. Hvalfeg
Forlyst, en dyr
Dressing, Bespisning
& Slæde, Selskab
for min Reise fra
Jeg gav min Lyst
min Islands, Arthur
Evans' Nordpolsfærd
en Tanke til først.
Ved Egedesminde er
der ingen ret de nærmeste
Dage. Malemuk,
ca 8 - 8 Kvinder og
8 Børn. Resten
Det lyser lidt S V.
men det smaa stærke
Flok Nord og Vest
ogsaa.
Schade skyde en mygt
smuk mørk Malemuk
fra Kajakken.

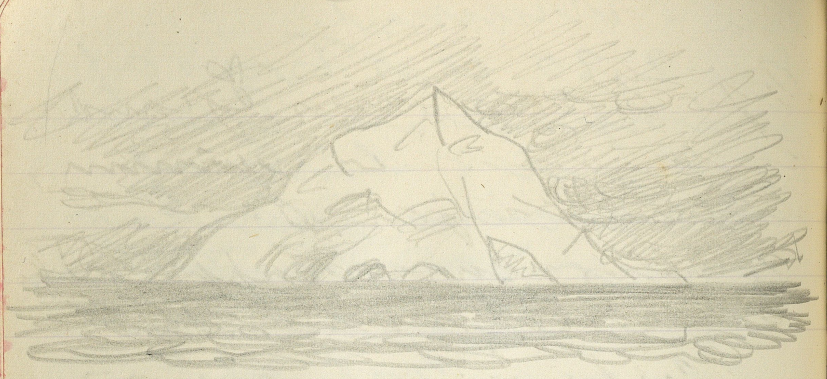

En Del Fallunds: Det
stiverges. Hadzit Hamby
med Dinnyer.
Mellem Hamra Gjaud
Kongsvinans Gjaud
fler Rabb-af Dalar, rann
mycket tact sammans.
Long Brin. Jre G. Kongs.
Schirch skyde en hirt.
Malemut hud mun
den latter igen Hyr
bort. En Del Fæder
rit rad ved, de
vanna tæt sam.
man i spring af 3
til skelin hitt i af
Vandet.
En Flok (ca 40) Rudyd.
i lang Linje lant ove
Vandet. En ung Hjort
Malemut - Odinstrans
Dame. Ung Hjort
fick 5-6 Dame kom
mer i ejr vendt mig

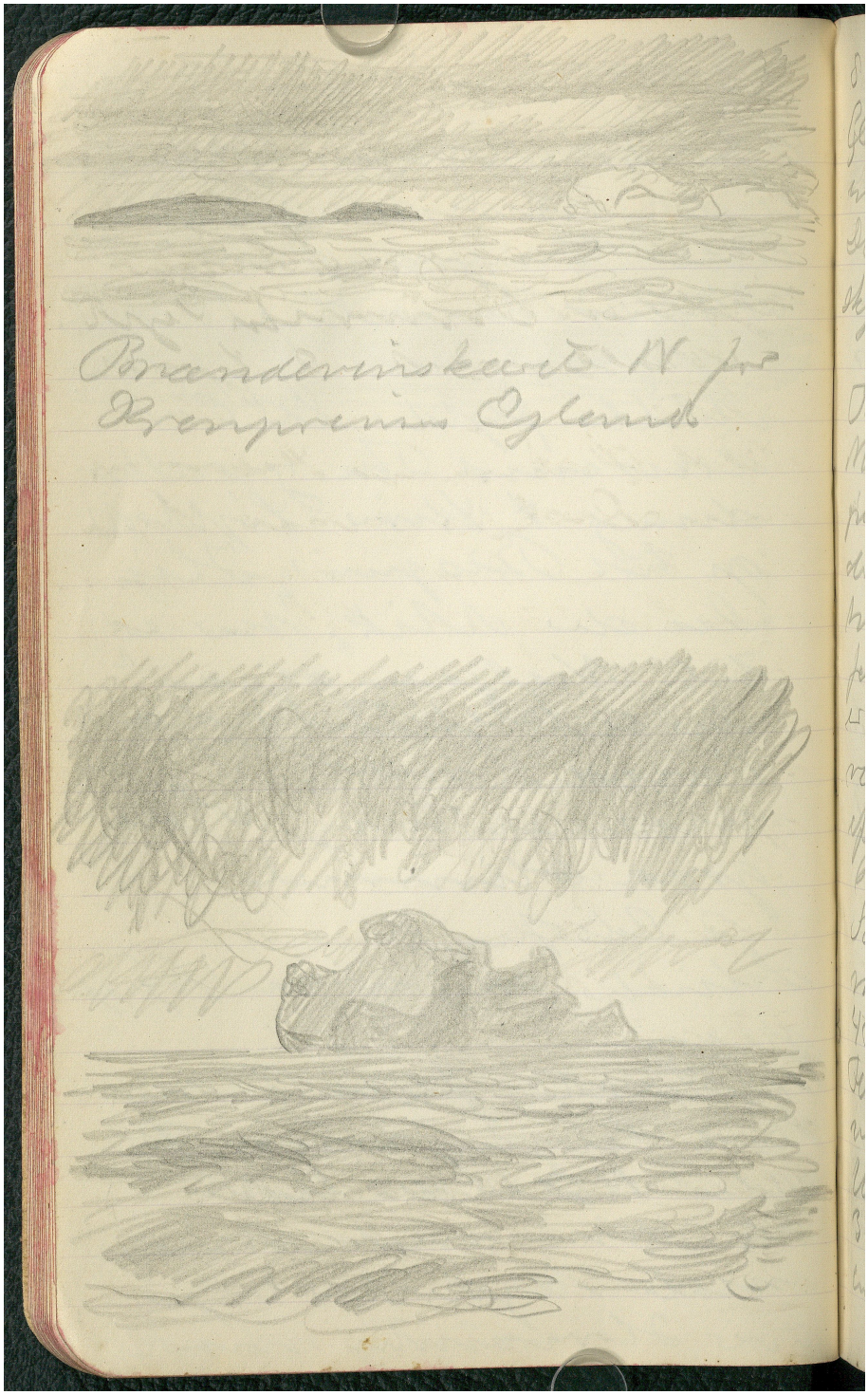

den. Middelt.
Kl. 2,30 er vi kommet af
Kangerdluarsuk Fjord
S. Øgmit. Lidt af
Diskoøens Kyster
vises vi vagt ind,
som Regelen er.
Isen var ved at skrumpe
igennem. Det nyder for
Bygdeboerne Grønlands
vilde nar Kangerdluarsuk
Fjord, ude Disko
Øgmit er Par Dage ikke
muligt. 2 Fartøjer ere
fløjet tvært over Land fra
S. Kangerdluarsuk til fra
V. grosser de 2 Dage.
mand og proviant,
de kan ikke Fløje.

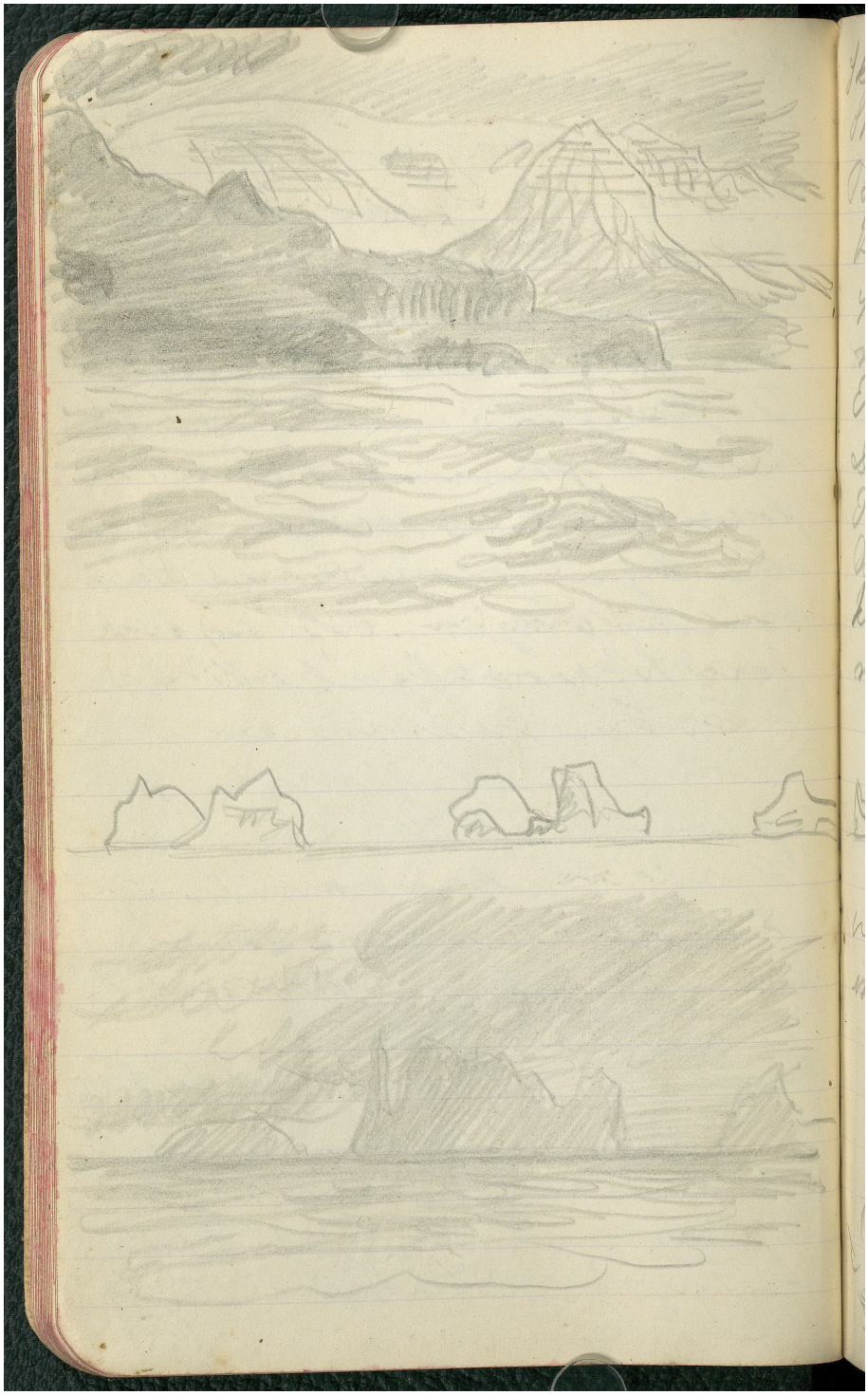
En Flot Eftermiddag. Vi
kom nu ret ud mellem
af Disko under Øgmit
i Par Timer nyder af
Landskabet
En Flok Eftermiddag (ca. 20)

D per Kompasrus Eglund
er der mindre Svinng
lidt Bris fra D.
Møller kan klappe g Th.
Sigtbrød med Gaffelbid.
Mille fyldo Et Øer
Kaus med The i rette
dung & Kan Sigtbrød
gr til Risgrun, Fly
Du de Mik, me er
til Nedgan og saa
De er Salgliths paa
Vandet mod V
med en tung Blæs,
graa Himmel.
2 Elvfugle.
Idiots skyde en Stjær
gryde.
Ø Mørat, flere Terns
stort Selskab mod D.
Mod NØ er der lidt
klar Himmel med
smale Skystribe ligge
over Horizonten mod

Brandevinskaret N for
Kronprins Oland

S dejer Kompanie
Gland klarast unter
en mörk grau Himmel.
Det e Försyn. Schüsse
skyde en Brännin Tyst.
Mellanrum 2 Gevär
Tegna.
Med Skimmer Solen
gnea Dreos ovige I na
de lyse fram mellom
mörke Skyer. Vi er ad
for Skomsfjellet, det
e morsomt at se ut
vikelig Skjönnhet ynn
ofte allt det kan en
Krig Gudsamme.
Schüsse skyde en Mak
muk (Mörk).
4 Tegn til Jord
Fem Maskinerkn. enhelt
vis ikke Vegen.
Under Gjöthorn
Bomgudsprop. til Jord
en Syste Fatbrev

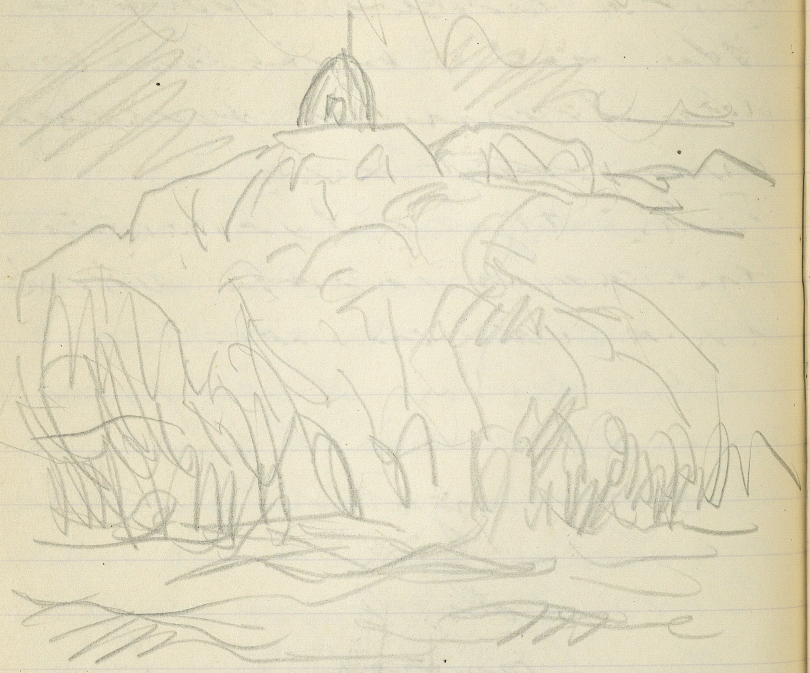
Skarvefjellet ligger
Skygge mot Skyer av
Dypper bag det de sol-
belyste Fjeld mot
Fjorden. Havbyen
med sine Dønninger
En Skare. Fattvat
Der ligger en Rekke Øer
Dobyen synker langs
Kysten. Daypstyger dukker
Kirken af Byen
ne V Jord til Godhavn.
Et Par Odinshøns

Paa et stort Isfjeld
vilde fra Havet sidder
en Mængde Fatterotter.

Disse 2 Tider er
sprungne ud.
De følgende 8, først
sattes ne.

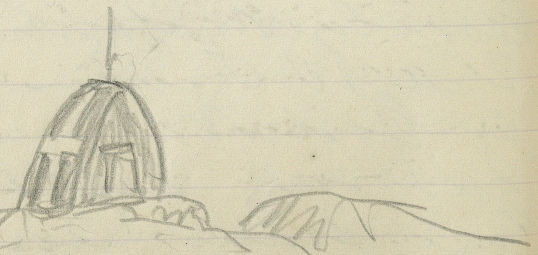
Torsdag var jeg Klokken
ottest med en Jolle,
fra den anden Side
kommen den konstituerede
Landsfoged Rosendal
rundt Kolsnæsbugten
er der også paa nogle
andre Maade Damen
er dennem til og ikke,
Overretssessor Jørgensen
og undertegnede ved Hjælp af
Lensmanden Baad kom
nu med Skriveren og
de 2 Damer og Torsdag
blev Tom. Vi var ved
Bunden af Hammer-
dalen i Land ved en
Bro og spadserede ad,

er stuck den længste pla-
neede Vej i Grønland
ud til Forsiids. Uvgn Ob
ild nas Eyfe.
Middy hos Forsiids: Forgt
engyn med Forbakke
Rensdyrhotteltur. Ved
Jeg gjennem at semti-
dig med de andre
folke kom I Kaffan
vognde i sin Kajak
Dog Jernyhed var de
ogsaa gjk med til
Forsiids, hvor de far,
uden Familien Le
Fru Forsiid eh var
Gatter, en Datter Ina
og en Svigersøn, Di-
rektør La Cour fra me,
Vorolgisk Institutt
Ved 10 Tiden eyste
Jg God Nat, Forsiids
gav mig Lov til at
tage, hans Barn til

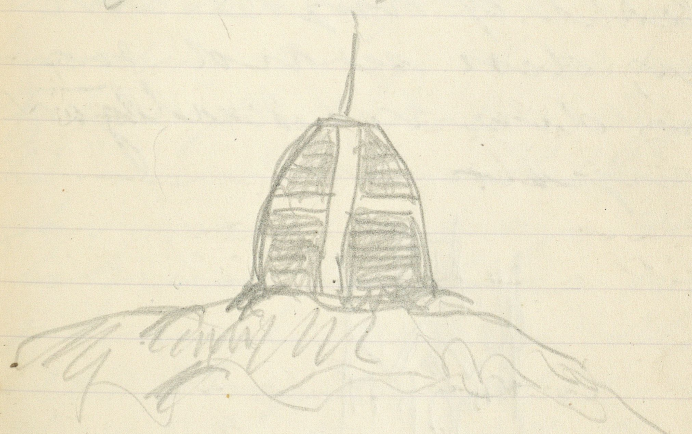

Godthaabs Udkig
Huset er bygget over 4
Hvalkæber, saaledes

med et
Kors
paa
Spidsen

et Hjørne af Bygningen
falder af 3 alle Mure
gjøre Udhuusene
Ny. Der er nyfalden Sne
paa Tagene af Bygningen
ove Gaarden.
Fattigfolk og Børnefolk
ved dem i Byen have Nøden
med Udkørslen.

Paa Skuret for vinduet
for Udkørslen, lyser
et ovalt Granit sidder
en Ring til Fortøjning.
En Hjørnesøjle paa Bygningen
i Indkørslen, den mod
Øst

Skyerne byge op ved de mørke store Fjelde, nogle Snebræer vide ned gennem Skovene. Den lave Granit bygge med Vinduer paa Vaaret er næsten Hjemmelsmarket. Hjemme af nogle små Lær, den ene ved den anden ved Fuldbyen omgiven

Vadstad har bygget en Kirke en Mellemting mellem Bjørnes Kirke og en norsk Stavkirke. Udvendig med hvide Vinduer, blågrøn Tag.

Forts. af forr. Side.

Blad.

at vor ved de vi ikke kunde
komme at vide hvor Mødre
skulde findes.
Imidlertid kunde jeg ikke
dog undgaa af Forbigaaende
at nævne, at vi nogle Gange
om Natten havde hørt
at der var tigret 2 Barne-
vogne som jeg skulde hente.
Jeg forsøgte at holde i hyggelig Tale
til mine unge Helte, be-
gav mig saa af Sted
Kl. 1 om Natten for at se om
jeg kunde finde Mødre
eller Ammer til dem.
Ved Hjælp af et Par
Grønlandske Piger fandt
jeg Levnedsfællerne hvor
som jeg troede mest for
hyggelige Rammer, gik og kom
ikke paa Døren uden
at nogen vaagnede.
Tilbage igen til Vaskeriet

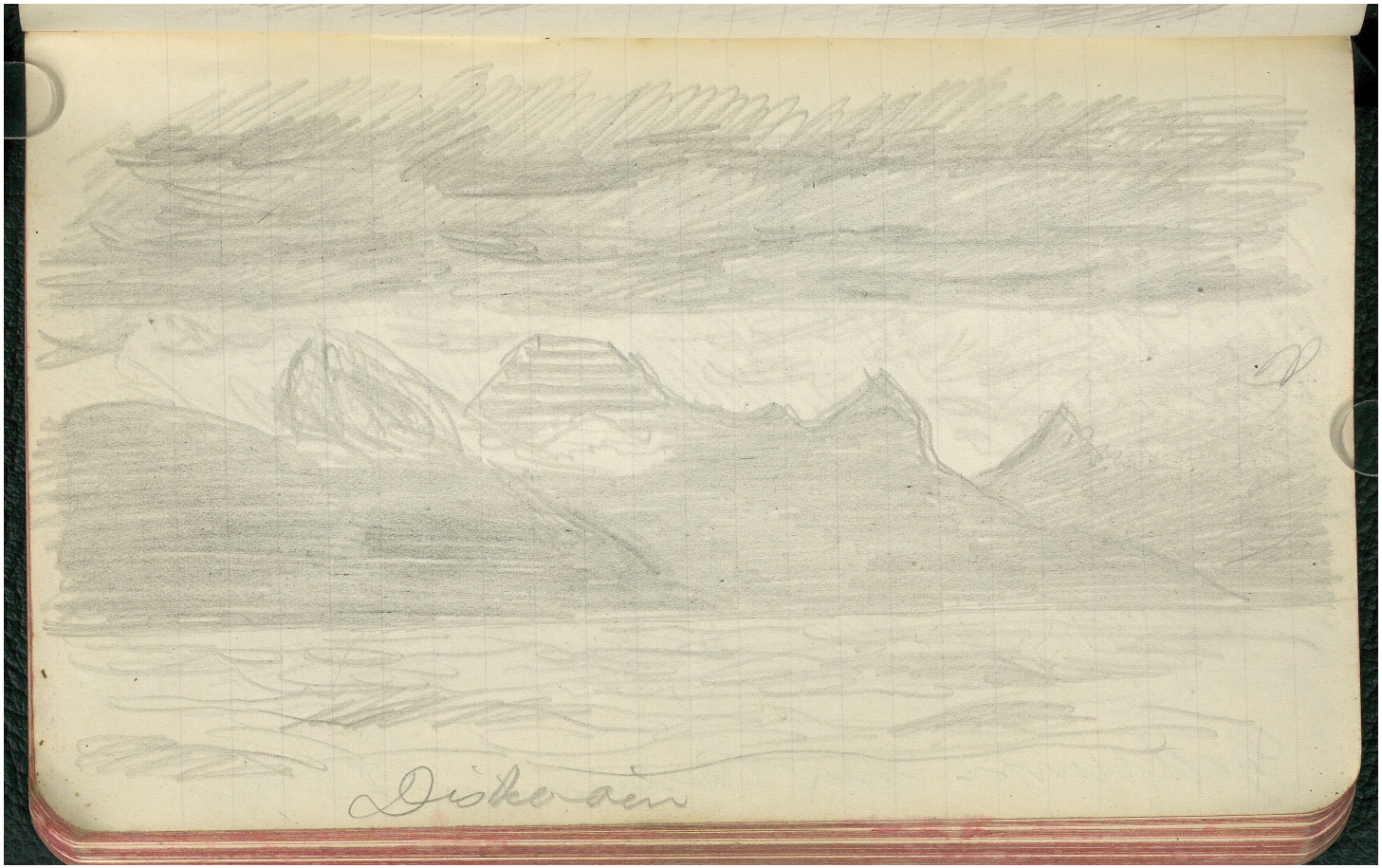
Hvor vi fik en Tjeneste
til Os Tjenestepige gik for
at følge med hvem, Ungen
Oswald var med og kaste
Brødet ind til mig.
Mellem vore vaade Klæder
taket og vi lige kommen
om Bord. Jeg kastede en hel
Del Proviantbrød ind
Vejen. Jeg og Kaptajn.

Da vi vendte vendt fra Skyen
fortalte Oswald om Kirken
at den var tegnet af Hilge
Müller og at Sønnen Elg.
stoin Skabelse dem

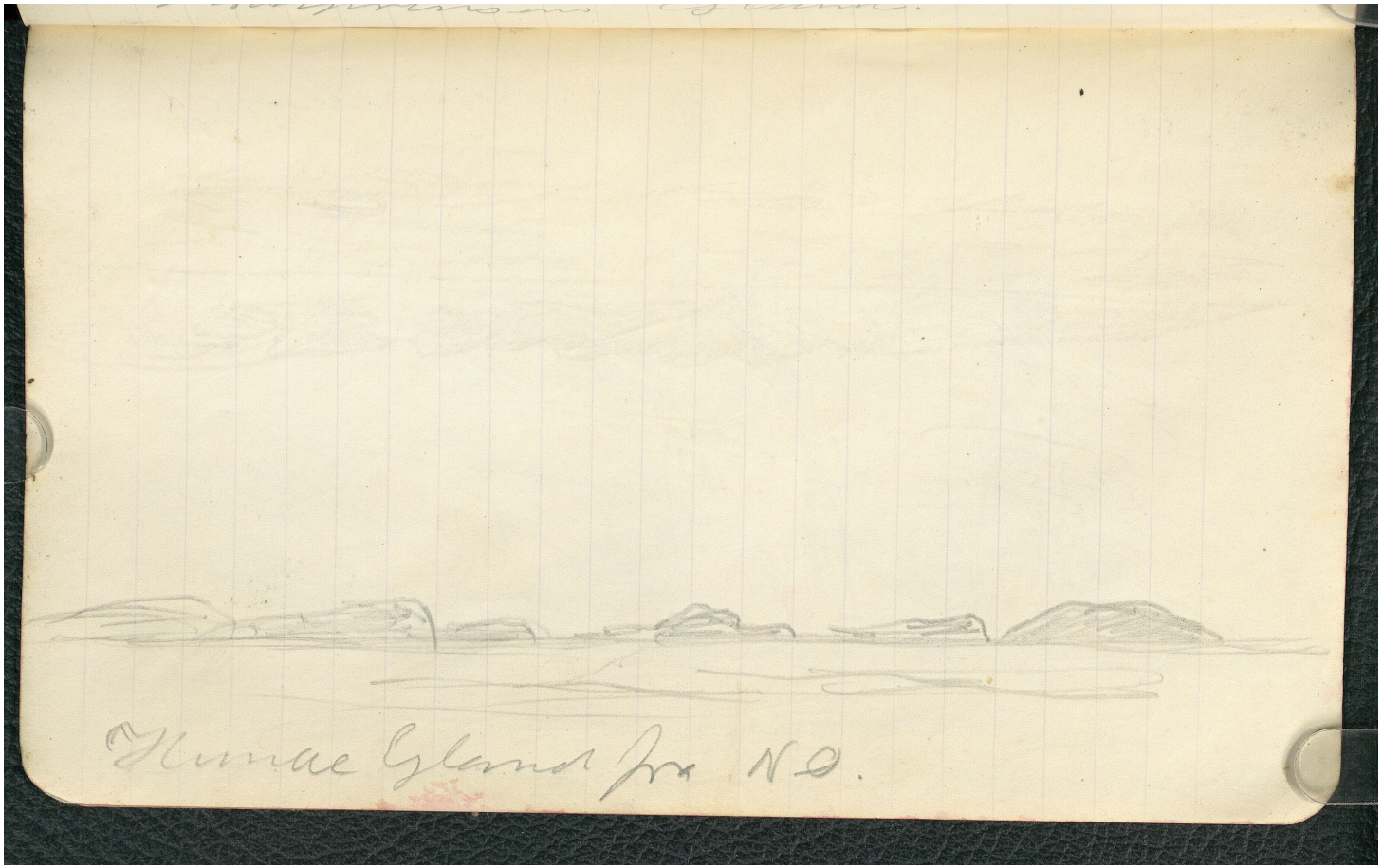
Gode Villa.

Jeg vil gerne at vide
at din Fader Broder
Vorherres Lystkus.
Gik vor Fader i gevandt da
vi gik om Bord.

Godthaven fra Bugten. 25 Aug

Diske-øen

Obrazy Jozsa Sudbrena

Hunnae Island from N.E.

Dunning Bridge over Yare

Tidvatten vid Ytterön i Stockholms skärgård